

ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄ

”JOTTEI TIPUTTAIS VENNEESTÄ”

ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄN
KEHITTÄMISOHJELMA
2008 – 2013

11.09.2008
päivitetty 13.3.2009

Suomen elinkeinokalatalouden
toimintaohjelma
2007-2013

TIIVISTELMÄ

Itä-Suomen kalatalousryhmän ”Jottei tiputtas venneestä” kehittämissuunnitelma toteutetaan neljän maakunnan (Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan) sekä 11 Leader-toimintaryhmän alueella. Toiminta-alueeseen kuuluu Vuoksen vesistöalueen Suomen puoleinen osa kokonaisuudessaan sekä osa Kymijoen vesistöalueesta.

Ohjelman tavoitteena on parantaa kalataloussektorin toimintaa ja kannattavuutta alueella. Painopistealueina ovat kalastusmatkailu, verkostoituminen, imagon kohottaminen ja toimijoiden osaamisen kehittäminen. Tavoitteisiin päästään alan toimijoiden kehittämis- ja investointihankkeiden kautta.

Ohjelman vision mukaan vuonna 2013 Itä-Suomi on sisävesikalastuksen ja kalastusmatkailun edelläkävijä, jossa hyödynnetään monipuolisesti uusia tekniikoita, teknologiaa ja tutkimustietoa. Osaamisen taso on korkea ja yhteistyö toimijoiden välillä on tiivistä sekä paikallis- että aluetasolla. Alan imago on parantunut ja ala koetaan houkuttelevana.

SISÄLLYSLUETTELO

1 ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄN TOIMINTA-ALUE -----	4
1.1 Toiminta-alueen kuvaus-----	4
2 ANALYYSI ALUEEN ELINKEINOKALATALOUDESTA -----	8
2.1 Kalatalouden mahdollisuudet toiminta-alueella-----	8
2.2 Toiminta-alueen kalastuselinkeinon tilanne-----	10
2.3. Kalastusmuodot ja kalakanta -----	10
2.3 Itä-Suomen kalatalouden SWOT-analyysi -----	13
3 ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄN HALLINTO JA HENKILÖRESURSSIT -----	16
3.1 Hallintomalli-----	16
3.1.1 Ohjelman hallinnoija-----	16
3.1.2 Kalajaosto -----	16
3.1.3 Leader -ryhmien Seurantakokous -----	17
3.2 Hankehaku ja päätöksenteko -----	18
3.2.1 Hankkeiden valintakriteerit -----	18
3.3 Henkilöresurssit -----	19
4 VISIO ITÄ-SUOMEN KALATALOUDESTA 2013 -----	20
5 STRATEGIAN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET -----	20
5.1 Kalastusmatkailu -----	21
5.2 Yhteistyö ja verkostoituminen -----	22
5.3 Toimijoiden osaamisen kehittäminen -----	23
5.4 Kaikille painopistealueille yhteiset toimenpiteet -----	24
6 BUDJETTI -----	25
6.1 Kustannusarvio -----	25
6.2 Rahoitussuunnitelma -----	26
7 TOIMENPITEIDEN YHTEENSOVITUS MUIHIN EU-OSARAHOITTEISIIN STRATEGIOIHIN JA OHJELMIIN SEKÄ KALATALouden STRATEGIOIHIN -----	27
7.1 Yhteistyö ja työnjako elinkeinokalatalouden eri kehittämis- ja rahoittajatoimijoiden kesken -----	28
8 OHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI -----	30

LIITE 1 Kalastusrekisteritietoja vuodelta 2007

1 ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄN TOIMINTA-ALUE

1.1 Toiminta-alueen kuvaus

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alue on vesistörikas alue, joka kattaa neljä maakuntaa: Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan. Toiminta-alueen suurimpia järviä alueella ovat Saimaa, Pihlajavesi, Haukivesi, Puruvesi, Pyhäselkä, Pielinen, Höytiäinen, Kallavesi ja Puula sekä Rautalampi. Lisäksi alueeseen kuuluu lukuisia joukko pienempiä nimeltä mainitsemattomia järviä ja muita vesistöalueita. Alueella on 44 kuntaa, joissa on ammattikalastusta. Ammattikalastajia TE-keskusten kalatalousyksikköjen ilmoitusten mukaan näistä kunnista löytyy noin 120 henkilöä (*liite 1*). Toiminta-alueen taustatietoja on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1 Taustatietoja Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueesta

Maakunta	Asukkaita hlöä	Pinta-ala km²	Vesistöala km²	Rantaviiva km
Etelä-Savo	167 396	19 181	4 631	30 376
Pohjois-Savo	251 979	20 367	3 558	22 866
Pohjois-Karjala	170 793	21 585	3 803	52 953
Etelä-Karjala	135 255	7 236	1 610	8 282
Yhteensä	725 423	68 369	13 602	114 477

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelma pyrkii vaikuttamaan positiivisesti alan kehittämiseen sisävesialueella ja lisäämään järvikalastuksen mahdollisuuksia, kehittämään kalastusmatkailua sekä vastaamaan osaltaan alan globaaleihin kehittämishaasteisiin ja ennen kaikkea edesauttamaan valtakunnallisten kehittämistavoitteiden saavuttamista.

Toiminta-alueen valinnan perusteena on ollut sen muodostama maantieteellinen ja toiminnallinen kokonaisuus. Alue on maantieteellisesti ja yhteistoimintaa ajatellen yhtenäinen ja vaikka välimatkat ovat pitkiä, ovat liikenneyhteydet kohtuullisen hyvät. Alueen kalastusolosuhteet ovat samankaltaiset, vaikka eri alueilla onkin omat erityispiirteensä. Alueen kaikissa osissa ammattikalastus ja kalastusmatkailu ovat kehittyviä aloja ja aluetta voidaan jo nyt pitää merkittävänä kalantuotantoalueena Sisä-Suomessa.

Tämän ohjelman tavoitteena onkin alan kehittäminen verkostoitumisen, yhteistyön ja uuden teknologian hyödyntämisen kautta siten, että kehittämistoimet lähtevät alueen eri osissa paikallisista olosuhteista ja kehittämistarpeista Leader-periaatteiden mukaisesti tavoitteenaan parantaa elinkeinon kestävyttä ja kannattavuutta.

Valtakunnallisesti ammattikalastus on voimakkaiden muutosten edessä. Alaa uhkaa yrittäjien vähentyminen ns. ”ukottumisen” myötä. Ammattikalastajat vanhenevat ja yritystoiminnan jatkajia ei tällä hetkellä tahdo löytyä eikä alaa koeta kiinnostavaksi. Myös yrityskoot ovat pieniä, lähinnä yhden ihmisen yrityksiä ja usein yrittäminen on sivutoimista, osalla harrastuksesta tai elämäntavasta saadaan osa toimeentulosta. Ammattikalastus perustuu massakalastukseen, mutta saalismäärät ovat vielä varsin pieniä, mikä vaikeuttaa jatkojalostustoiminnan kehittämistä. Toisaalta teknologian kehittyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia myös kalatalouden kehittämiseksi.

Itä-Suomen Kalatalousohjelman toiminta-alue

Toimintaryhmät maakunnittain

Pohjois-Savo

1. Ylä-Savon Veturi ry
2. Maaseudun kehittämissyhteisö Mansikka ry
3. Kehittämissyhteisö Kalukukka ry

Pohjois-Karjala

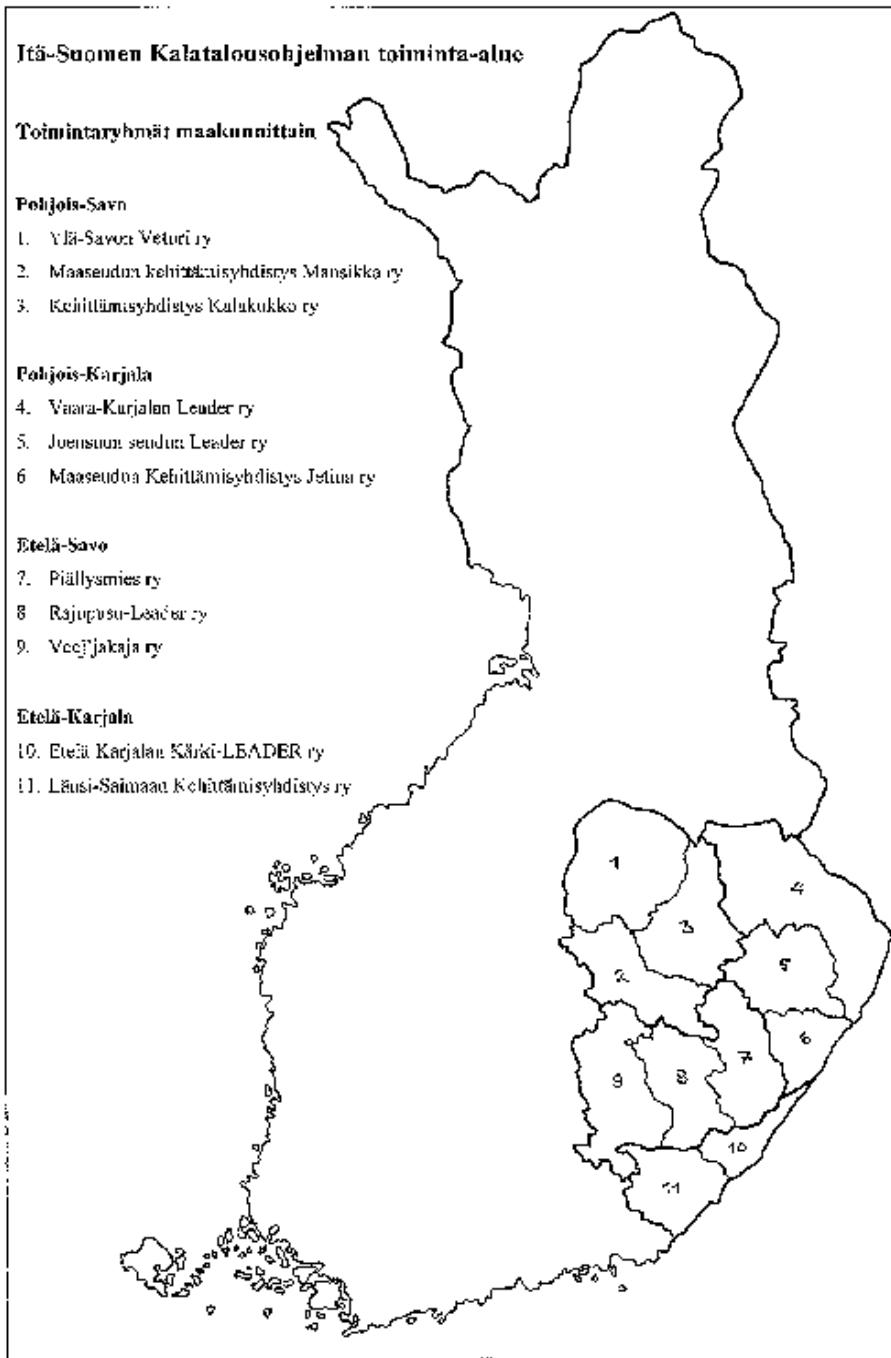
4. Vaara-Karjalan Leader ry
5. Joensuu seudun Leader ry
6. Maaseudun Kehittämissyhteisö Jetiina ry

Etelä-Savo

7. Piällysmies ry
8. Rajutus-Leader ry
9. Veej'jakaja ry

Etelä-Karjala

10. Etelä-Karjalan Käiki-LEADER ry
11. Länsi-Saimaan Kehittämissyhteisö ry

Kartta 1 Toiminta-alueen maakunnat ja kunnat sekä Leader -ryhmät

Taulukko 2 Toiminta-alueen maakunnat ja kunnat Leader-ryhmittäin

Maakunta ja Leader-ryhmä	Kunnat	Ammatti-kalastajien lukumäärä
POHJOIS-SAVO		
Kehittämisyhdistys Kalakukko ry	Juankoski, Kaavi, Nilsiä, Rautavaara, Tuusniemi, Siilinjärvi, Kuopio	15
Maaseudun kehittämis-yhdistys Mansikka ry	Karttula, Leppävirta, Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Varkauden maaseutualueet, Vesanto	12
Ylä-Savon Veturi ry	Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Maaninka, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Vieremä	6
POHJOIS-KARJALA		
Joensuun seudun Leader ry	Eno, Joensuu, Kiihtelysvaara, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi, Pyhäselkä	6
Keski-Karjalan Jetina ry	Kesälahti, Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi,	10
Vaara-Karjalan Leader ry	Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Valtimo	17
ETELÄ-SAVO		
Piällysmies ry	Enonkoski, Heinävesi, Kerimäki, Punkaharju, Savonlinna, Savonranta)	36
Rajupusu-Leader ry	Joroinen, Juva, Rantasalmi, Sulkava	1
Veej` jakaja ry	Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Ristiina	12
ETELÄ-KARJALA		
Etelä-Karjalan Kärki-LEADER ry	Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti	6
Länsi-Saimaan kehittämisyhdistys ry	Joutseno, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari, Ylämaa	3

2 ANALYYSI ALUEEN ELINKEINOKALATALOUDESTA

2.1 Kalatalouden mahdollisuudet toiminta-alueella

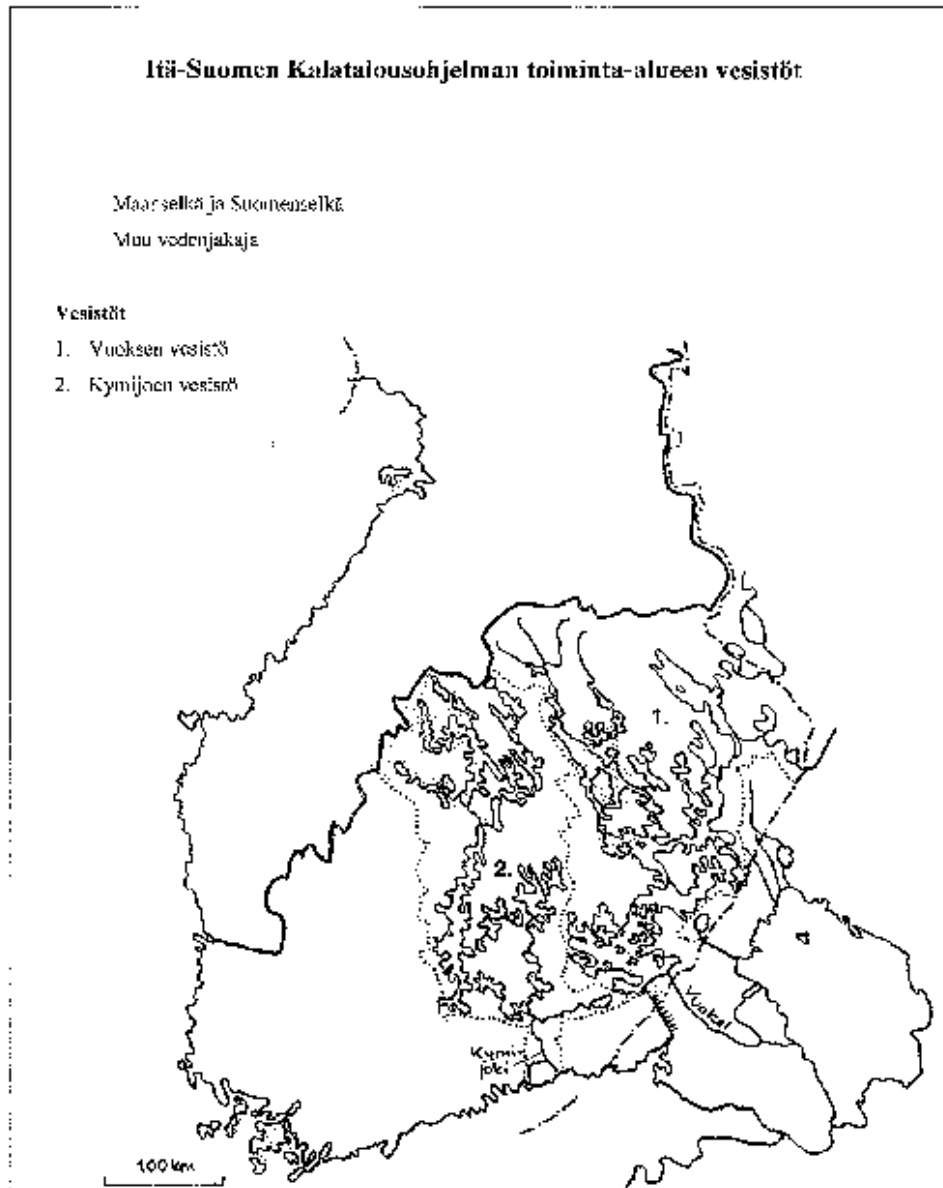
Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen vesialueet kattavat Vuoksen vesistöalueen Suomen puoleisen osan kokonaisuudessaan ja Kymijoen vesistöalueesta Konneveden ja Mäntyharjun reitit lähes kokonaan. Vesialuetta on yhteensä n. 13 600 neliökilometriä.

Toiminta-alueen reittivedet ovat pääsääntöisesti laadultaan hyviä tai erinomaisia. Suurilla vesillä on teollisuuden jätevesien vaikutusta havaittavissa Etelä-Saimaalla, Varkauden alapuolella ja Kuopion seudulla. Asutusjätevesien rehevöittävää vaikutusta on havaittavissa suurimpien asutuskeskusten läheisyydessä, mutta nykyisin vaikutukset ovat vähäiset. Kalankasvatuksella on paikallista rehevöittävää vaikutusta, mutta runkoreittien varrella olevien suurimpien viljely-yksikköjen laimennusolosuhteet ovat niin hyvät, että vaikutuksia on vaikea havaita.

Vuoksen vesistöalueen latvaosat Joensuu – Kuopio linjan pohjoispuolella ovat vaihtelevasti humusväritteisiä (paitsi Höytiäinen) ja vedet kirkastuvat reittejä etelään tultaessa. Ammattikalastuksellisesti vähemmän merkittävien pienvesien tila ei ole yhtä hyvä kuin reittivesien, mutta alueella on runsaasti ammattimaisesti hyödynnettäviä alaltaan muutaman tuhannen hehtaarin järviä. Esimerkiksi Kuolimo, Korpijärvi, Mäntyharjun reitin alaosan järvet, Kolkonjärvi, Sysmä, Syvänsi, Onkamo, Kuorinka, Sorsavesi, Suontee, Kiesimä, Sonkari ym. Turvevaltaisilla vesistöjen latvaosilla alueilla kalojen elohopeapitoisuus rajoittaa paikoin petokalojen käyttökelpoisuutta. Ongelmia on mm. Koitajoen vesistöalueella ja Juvan, Haukivuoren ja Virtasalmen vesillä.

Kartta 2 Toiminta-alueen vesistöt

2.2 Toiminta-alueen kalastuselinkeino tilanne

Alueella on kalastuslain 6 §:ssä tarkoitettuja ammattikalastajia noin 120 henkilöä (*liite 1*). Näiden lisäksi on noin 60 muuta myyntiin kalastavaa henkilöä. Yritystoiminta tapahtuu pääasiassa pienissä 1- 3 hengen yksiköissä. Kalataloudessa toimii muita työntekijöitä yli kolmesataa, joten alan työllisyys on paikallisesti merkittävä.

Kalanviljelylaitoksia alueella on useita. Alueella sijaitsevat myös Suomen ainoat kiertovesitekniikalla toimivat kalanviljelylaitokset. Samoin alueella on useita jalostusyksiköitä sekä lukuisa määrä yksintoimivia purkittajia, jotka hankkivat pieniä sivuansioita. Kalanjalostajia on alueella noin 50 ja vesiviljelijöitä yli sata. Ammattikalastajista suurin osa toimittaa kalat jalostukseen ja kauppaan käsittelemättöminä. Useimmat jalostajat toimivat itse myyjinä. Sisävesikalastajien tuotteet löytyvät kaikkien kaupparyhmittymien valikoimista.

Kalanjalostajat ja vesiviljelijät vuonna 2008

Maakunta	Kalanjalostajat (kpl)	Vesiviljelijät (kpl) sisältää kalan ja ravun viljelyn	Yhteensä
Pohjois-Karjala	9	16	25
Pohjois-Savo	20	34	54
Etelä-Savo	20	64	84
Etelä-Karjala	3	6	9
Yhteensä	52	120	172

2.3 Kalastusmuodot ja kalakanta

Alueen ammattikalastus perustuu pääasiassa muikun trooli- ja nuottapyyntiin. Pääosa saaliista pyydetään avovesikaudella. Talvinuottausta rajoittavat paikoin reittivesien virtaisuus sekä kalojen heikko parveutuminen esimerkiksi Puulavedellä ja Pielisellä. Talvinuottaus on yleisesti ottaen taantumassa. Monilla vesillä on kuitenkin vielä vireää talvikalastusta. Rysäpyynti on kehittynyt suotuisas-

ti Pohjois-Savossa, missä pyynnin kohteena ovat erityisesti ahven ja kuha, mutta muikkuakin pyydetään rysillä. Etelä-Savossa rysäpyynti ei ole saavuttanut sellaista suosiota, kun aiemmin toivottiin. Saimaannorpan esiintymisalueella norpan suojeluun liittyvät rysän silmäharvuusmääräykset tekevät rysäpyynnistä kannattamattoman pyydysten kalleuden vuoksi. Toisaalta norpat estävät rysäpyynnin myös syömällä kalat rysistä. Luonnonsuojelualueet ja niiden rajoitukset on otettava huomioon myös ammattikalastuksessa.

Suomukalan verkkopyynti on taantuva kalastusmuoto ja alueella on vain muutamia verkoilla myyntiin pyytäviä mm pohjoisella Haukivedellä, Kyyvedellä, Puruvedellä, Kallavedellä, Juurusvedellä, Nilakalla sekä Koitereella. Pyynnin kohteina ovat kuha ja ahven. Ahvenen pyyntiä harjoitetaan paikoin laajamittaisesti myös katiskoilla ja pilkkikilpailujenkin saaliit hyödynnetään jalostuksessa.

Taulukossa 3 on esitetty ammattikalastuksen saalistiedot vuonna 2004. Huomionarvoista on, että kun koko sisävesialueen muikun ammattikalastajasaalis oli yhteensä 2.533.000 kg, niin ohjelma-alueella koko Suomen muikkusaaliista pyydettiin yli puolet (57 %).

Kalan tasainen saatavuus on jalostuksen pullonkaula ja suomukalasta on tarjontaa suurempi kysyntä. Koko alueen kalanjalostus on kehittynyt voimakkaasti EU:n rakennerahastokausien aikana ja raaka-aineen saatavuus rajoittaa tuotantoa. Alueen kunnat ja TE-keskukset ovat viime vuosina rahoittaneet useita jääasemia kylmäketjun säilyttämisen helpottamiseksi. Kalan kylmäketjut ovat pääosin kunnossa ja kalastajat osaavat tyydyttävästi kalojen jättämisen. Nykyinen kylmäketju turvaa kuitenkin vain tuoreen kalan laadukkaan tarjonnan kuluttajille, mutta ei jalostuksen raaka-aineongelmia. Tämän vuoksi ollaan rakentamassa irtopakastuslinjoja Lappeenrantaan ja Vesannolle. Pakastus turvaa raaka-aineen tasaisen saannin jalostukseen ja mahdollistaa kalastuksen keskittämiseen ajankohtiin, jolloin voidaan kalastaa tuottavimmin. Samalla voidaan tasoittaa kalastajille epätauloudellisia muikun ylitarjontahuippuja. Tarpeen on kuitenkin entistä voimakkaammin tukea ammattikalastajien yhteistyöverkostojen kehittämistä mukaan lukien matkailuun erikoistuneet yritykset.

Ammattikalastuksen jatkuvuuden turvaamiseksi on ensiarvoisen tärkeää saada kalastuslupa-asiat kuntoon. Suurosakkailla on selvitysten mukaan halukkuutta myydä kalastajille näiden tarvitsemat määrät osuuksia harjoitettaville pyyntimuodoille. Tulevaisuudessa tavoitteena tulisi olla esim. maakunnallinen ammattikalastuslupa. Tämän asian eteenpäin viemisessä aktiivisten kalastusyhteisöjen toiminta on tärkeää. Kalatalousryhmä puolueettomana osapuolena on erinomainen organisaatio välittämään tietoa kalastusalueiden omistajille.

Alueella on hyvä ja monipuolinen kalakanta, mutta alueelta löytyy kuitenkin muutamia uhanalaisia kalalajeja (Saimaan järvilohi, Saimaan nieriä, Vuoksen vesistön järvitaimen ja harjuskannat). Yhtenä kalatalouden ongelmana on hoitokalastuksen riittämättömyys. Hoitokalastuksen rinnalla huomiota tulee kiinnittää myös osakaskuntien ja kalastajien asennemuokkaukseen kalastorakenteen pitämiseksi kestäväällä pohjalla. Kalanjalostusinfra ja tekniikan lisääntyessä aletaan siirtyä hoitokalastuksesta `hoitavaan ammattikalastukseen`. Jalostus lisääntyy ja kohdistuu useampiin kalalajeihin. Hoitokalastussaalien parempaan hyödyntämiseen tarjoaa tulevaisuudessa parannusta myös bioenergialaitosten kehittyminen.

Matkailu ja Itä-Suomen kalatalousohjelman kannalta kalastusmatkailu on kehittyvä ja laajeneva toimiala. Kalastusmatkailun kehittämisessä on hyödynnettävä sekä verkostoitumisen tuomat edut että alueen sijainti ja Venäjän matkailijavirrat, unohtamatta tietenkään muiden maiden tai kotimaan matkailua. Monipuolisten ja tasokkaiden kalastusmatkailutuotteiden ja -palvelujen kehittäminen on tulevaisuudessa tärkeää. Kaupunkilaiselle nuotanveto ja rantakala ovat elämys. Haastavinta on saada alueen matkailu-, kalastus-, majoitus- ja ohjelmayrittäjät yhteisiin neuvotteluihin ja verkostoitumaan oikeasti. Yhteistyö ei vie keneltäkään vaan parantaa kaikkien mahdollisuuksia.

Taulukko 3 Ammattikalastuksen saalistiedot 2004
(RKTL:n sisävesien ammattikalastus 2004 raportti)

Saalistiedot 1000 kg	Etelä- Savo	Pohjois- Savo	Etelä- Karjala	Pohjois- Karjala	Yhteensä
Muikku	608	467	107	254	1436
Ahven	10	39	12	50	111
Hauki	3	13	2	10	28
Siika	13	4	11	11	39
Kuha	8	20	2	15	45
Kuore	10	29	6	52	97
Taimen	1	1	0	0	2
Särki	13	58	17	41	129
Made	3	8	0	3	14
Muut	17	2	20	36	75
Yhteensä	686	641	177	472	1976

2.3 Itä-Suomen kalatalouden SWOT-analyysi

Alla olevaan SWOT-analyysiin on tiivistetty toiminta-alueen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkat elinkeinokalatalouden kannalta. Analyysin tavoitteena on tiivistää ja terävöittää kalatalouden kehittämisen mahdollisuudet ja kehittämistarpeet strategian laatimisen, tavoitteiden asetteluun sekä toimenpiteiden suunnittelun pohjaksi. SWOT-analyysin pohjana ovat järjestetyissä tilaisuuksissa laaditut muistiot, Suomen kalatalousohjelma sekä toiminta-alueen vesistöä ja kalatalouden elinkeinoa koskevat lähteet.

Taulukko 4 Itä-Suomen kalatalouden SWOT-analyysi

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> • Runsas ja monipuolinen kala- ja rapukanta • Useat järviaaltaat • Puhtaat vedet • Hyvät yhteydet • Hyväkuntoinen infra ja tuotantorakennukset • Jalostustoiminta • Ammatillinen osaaminen ja asiantuntijuus • Hyvälaatuisen ja tautivapaan istukasmateriaalin tuotanto • Aktiivisia kalastajayhteisöjä 	<ul style="list-style-type: none"> • Yritysten pieni koko ja pienet tilat • Heikko kannattavuus • Ammattialan imago • Pitkät välimatkat • Hajanainen vesialueiden omistus • Kalastusmatkailutuotteiden vähyys • Kausivaihtelut (myös kalakannoissa) ja suhdannevaihtelut
MAHDOLLISUUDET	UHKAT
<ul style="list-style-type: none"> • Laaja toiminta-/yhteistyöalue • Kotimaisen kalan arvostuksen nousu ja potentiaaliset markkinat • Koulutuksen kehittäminen • Tekniikan kehittyminen ja laatu järjestelmät • Yhteistyö elintarvike-, matkailu- ja hyvinvointialojen välillä • Osakaskuntien ja muiden vesistöjen omistajien asennemuutos • Luonnonsuojelualueiden hyödyntäminen kalastusmatkailuun • Mestari-kisäillä koulutus • Runsas ja monipuolinen kala- ja rapukanta • uuden vesiviljelytekniikan hyödyntäminen • Kansainvälistyminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Toimijoiden vanheneminen ja jatkuvuuden ongelmat • Ammattikalastuslupien saannin vaikeus • ”Tiputaan venneestä” eli myöhästyminen alan kehityksestä • Työvoiman riittämättömyys • Kalastuksen rajoitukset norppa-alueilla • Ilmaston lämpeneminen, (kalatautien lisääntyminen), • Talvikalastuksen muuttuminen

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminnan tavoitteena on kehittää alan vahvuuksia, hyödyntää olemassa olevat mahdollisuudet nykyistä paremmin sekä puuttua alan heikkouksiin ja uhkatekijöihin. Kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämiseen liittyvää kartoitustyötä tehtiin laajasti jo paikallisten toimintaryhmien kehittämisohjelmien laadinnan yhteydessä.

Yllä oleva ”SWOT” –analyysi antaa tiivistetysti kuvan Piällysmies ry:n ja muiden kansatoimijoiden alueiden heikkouksista ja vahvuuksista.

Savojen ja karjalaisten alueilla vesistöalueiden kala- ja rapukannat ovat runsaat ja järvialtaiden vedet pääosin puhtaat. Alueella tuotettava kalaistutusmateriaali on hyvää ja tautivapaata. Ilmaston lämpeneminen on uhka alueen vesistöille ja kalakannoille ja se vaikuttaa mm. talvikalastuksen harjoittamiseen. Mahdollisuutena mainituilla tekniikan kehityksillä voidaan sopeuttaa kalastusta muuttuvaan ympäristöön, kuten myös toimivalla infrastruktuurilla ja toimivalla tuotantorakenteella. Lämpenemisen aiheuttamat kalataudit asettavat paineita ja vaatimuksia koulutukselle, tiedottamiselle ja tutkimukselle.

Kalastajien ja jatkojalostajien ammattitaito ovat korkealle arvostettuja ja alueen toimijoiden välillä on havaittavissa verkostoitumista sekä kalastajien kesken että kalastajien ja jalostajien kesken. Alueella on myös kuntien ja TE-keskusten voimin panostettu ja investoitu kalatalouden infrastruktuuriin ja tuotantorakennuksiin. Kattavaa jääasemaverkostoa rakennetaan. Lisäksi on uusittu kalasatamia tämän hetken vaatimuksilla varustettuna; rantautumispaikat ja kalankäsittelytilat vastaavat vaatimuksia. Laaja yhtenäinen vesialue mahdollistaa alueen ammattikalastajien laajan yhteistyön niin kalastajien näkökulmasta kuin myös markkinoinnin näkökannalta.

Hajanainen vesialueiden omistus vaikeuttaa ammattikalastuslupien saantia. Ongelman ratkaiseminen edellyttää vesialueiden omistajien asennemuutosta. TE-keskusten kalatalousyksiköiden toimesta on panostettu vanhojen pienten kalastuskuntien yhdistämiseksi isommiksi kalastusosakaskunniksi. Tässä on melko hyvin onnistuttu ja tätä työtä edistetään edelleen. Lisäksi läänikohtaisen/maakunnallisen lupajärjestelmän luominen nähdään mahdollisuutena helpottaa lupaongelmaa.

Erittäin suurena mahdollisuutena näemme elintarvike-, matkailu- ja hyvinvointialojen sekä ammattikalastajien yhteistyön. Elintarvikeala voi turvallisesti mielin hankkia terveellistä kalaa joko jatkojalostukseen tai suoraan myyntiin. Matkailuyrittäjien ja matkailukalastajien yhteistyönä saadaan kehitettyä kumpaakin palvelevia tuotteita (esim. matkailuyrittäjä myy ohjelmapaketin, majoitusyrittäjä

majoituksen ja ammattikalastaja nuotanvedon ja rantakalan). Maailman välimatkojen lyhentyminen tuo Suomeen ja alueellemme ihmisiä, joille kalastus (nuotantaveto, verkkokalastus, pilkintä) on elämys. Tämä on haaste sekä kalastajille että matkailuyrittäjille. Mahdollisuuksien hyödyntäminen vaatii asennemuutosta, yhteistyötä ja tuotekehittelyä.

Alueellamme on luonnonsuojelualueita (mm Koloveden kansallispuisto). Näitä alueita ei tule ottaa uhkana vaan mahdollisuutena. Yhteistyössä matkailuyrittäjien kanssa voidaan kehittää näille alueille kalastusmatkailutuotteita kalastajien ja matkailuyrittäjien hyödynnettäväksi.

Heikkouksina todetaan yritysten pieni koko, pienet tilat ja heikko kannattavuus. Useat alueemme ammattikalastajat ovat yksinyrittäjiä ja työllistävät korkeintaan yhden ihmisen. Lisäksi ammattikalastuksesta harva saa koko toimeentulonsa vaan kalastus on sivuelinkeino ja saalis hyvin kausittaista.. Näistä selviytymiseen auttavat vahvuuksien hyväkuntoinen infrastruktuuri, kalasatamien rakentaminen ja laajentuva pakastusverkosto. Katkeamattomalla kylmäketjulla myös tuotantohuippujen saaliit voidaan myydä hiljaisempaan kautena kannattavaan hintaan ja edesauttaa myös jatkojalostuksen ja viennin kehittämistä. Logistiikan suunnittelulla saadaan välimatkojen kustannukset kohutuullisiksi. Toimenpiteiden avulla yritysten kannattavuus paranee, kuten myös yritys rakenne.

Uhkana näemme kalastajien ikärakenteen ja sitä myötä jatkuvuuden turvaamisen. Jatkuvuuden uhan lisäksi kalastajan ammatti ei ole nuorisolle imagollaan houkutteleva ja trendikäs. Ala koetaan raskaaksi ja epäsiistiksi. Tätä ongelmatilannetta helpottaa tulevaisuudessa mestari-kisälli – järjestelmä sekä tiedottaminen kouluissa ja työvoimatoimistojen tiedotuksessa. Alan kehittymistä tuetaan, jotta ala kehittyisi nykyaikaiseksi ja paremmin kannattavaksi elinkeinoksi, joka lisäisi alan houkuttelevuutta.

Kalastusmatkailutuotteiden vähyys on heikkous muutenkin kuin tämän ohjelman kannalta. Osataan asiaan vaikuttaa se, ettei kalastusta ole ymmärretty matkailutuotteeksi kalastajien keskuudessa eikä myöskään matkailuyrittäjien joukoissa. Mahdollisuuksissa mainitulla koulutuksen kehittämällä saadaan aikaan parannusta. Ammattikoulutukseen otetaan yhtenä aineena matkailu ja verkostoituminen. Ammattikalastajat saavat perustiedot markkinoinnista ja matkailusta. Kalastajat ja matkailuyrittäjät oppivat tekemään tarvittavaa yhteistyötä. Tähän yhteistyön kehittämiseen kalatalousryhmän tulee panostaa, jotta kumpikin ala kehittyisi.

3 ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄN HALLINTO JA HENKILÖRESURSSIT

3.1 Hallintomalli

3.1.1 Ohjelman hallinnoija

Itä-Suomen kalatalousryhmän hallinnoijana toimii Leader-ryhmä Piällysmies ry Kerimäeltä. Perustettava Kalajaosto toimii Piällysmies ry:n hallituksen nimeämänä. Muut Itä-Suomen Leader-ryhmät ovat Piällysmies ry:n kansatoimijoita kehittämisohjelman toteuttamisessa.

Piällysmies ry:n hallitus käsittelee Kalajaoston esikäsittelimät hankehakemukset ja antaa niistä lausunnot Etelä-Savon TE-keskukselle. Piällysmies ry vastaa ohjelman raportoinnista ja hakee mahdolliset muutokset Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelmaan.

Piällysmies ry vastaa kuntarahan hakemisesta, laskutuksesta, käytön seurannassa ja tilityksistä muille Leader-ryhmille.

3.1.2 Kalajaosto

Kalajaosto käsittelee Itä-Suomen kalatalousryhmälle osoitetut hankehakemukset ja tekee niistä tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvan lausuntoesityksen Piällysmies ry:n hallitukselle. Kalajaoston tehtävänä on tuoda uusia näkökulmia, uusia toimintatapoja ja kehittämisideoita toimintaan ja huolehtia siitä, että alueen huippuosaaminen ja osaajat otetaan mukaan kehittämistyöhön. Kalajaoston jäsenillä on osaltaan vastuu uusien hankeaihioiden eteenpäinviemisestä sekä eri rahoituskanavien ja omien verkostojensa hyödyntämisestä. Lisäksi Kalajaosto seuraa ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden toteutusta.

Kalajaosto valmistelee Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman käytännön toteutuksesta vuosittaisen toimintasuunnitelman ja tehdyistä toimenpiteistä ohjelman vuosiraportit Piällysmies ry:n hallituksen hyväksyttäväksi sekä seuraa ohjelman tavoitteiden ja rahoituksen toteutumista.

Kalajaostossa on jokaisesta maakunnasta neljä varsinaista jäsentä:

- ammattikalastaja, kalankasvattaja tai -jalostaja
- kalatalouden koulutuksen tai neuvonta-alan edustaja
- matkailun, verkostoitumisen tai yritystoiminnan asiantuntija
- Leader-ryhmän edustaja

Lisäksi Kalajaostossa on maakuntakohtaisesti valitut 1. varajäsen ja 2. varajäsen. Lisäksi jaosto voi tarvittaessa kutsua muita asiantuntijoita ja osajia kuultavaksi kokouksiin. Kalajaoston sihteerinä ja esittelijänä toimii aktivaattori. Kalajaoston jäsenen toimikausi on kolme vuotta ja jäsenistä puolet on kerrallaan erovuorossa. Ensimmäisenä vuonna erovuoroiset arvotaan arvalla.

Tavoitteena on, että Kalajaostossa on koko toiminta-alueelta tasapuolinen edustus ja että jaostossa on laaja kalatalouden, kalastusmatkailun sekä paikalliskehittämisen asiantuntemus. Leader-ryhmien edustajat tuovat Kalajaostoon kokemuksensa paikallislähtöisestä kehittämistoiminnasta sekä paikallistuntemusta.

3.1.3 Leader -ryhmien Seurantakokous

Leader-ryhmien Seurantakokous seuraa Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämissuunnitelman toteuttamista ja arvioi valitun toimintamallin ja toimintatapojen toimivuutta. Leader-ryhmien seurantakokous pidetään 2-4 kertaa vuodessa ja kokouksiin kutsutaan Itä-Suomen Leader-ryhmien toiminnanjohtajat ja hallituksen puheenjohtajat sekä TE-keskuksen edustajat. Ryhmän puheenjohtajana toimii Piällysmies ry:n toiminnanjohtaja.

3.2 Hankehaku ja päätöksenteko

1. Hankehaku on jatkuva.
2. Aktivaattori tiedottaa rahoituksesta ja neuvoo hakijoita hankesuunnitelmien tekemisessä.
3. Hakija toimittaa hakemuksen Etelä-Savon TE-keskukseen, jossa tehdään hankkeen laillisuustarkistus.
4. TE-keskus pyytää Itä-Suomen kalatalousryhmältä lausunnon hankkeen tarkoituksenmukaisuudesta ja sopivuudesta Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelmaan. Kalajaosto käsittelee hankkeen, tekee lausuntoesityksen Piällysmies ry:n hallitukselle, joka antaa hankkeesta virallisen lausunnon TE-keskukselle.
5. Etelä-Savon TE-keskus tekee hankkeesta valituskelpoisen rahoituspäätöksen.
6. Kalajaosto ja aktivaattori seuraavat ja tukevat hankkeen toteuttamista.

3.2.1 Hankkeiden valintakriteerit

Hankevalintaa ohjaavat kriteerit ovat seuraavat (ei tärkeysjärjestyksessä):

- Hankesuunnitelma on selkeä (avoimuus näkyä)
- Tavoitteet ovat selkeät ja saavutettavissa
- Hankesuunnitelma on ohjelman tavoitteiden mukainen ja se toteuttaa Suomen elinkeinokalatalouden strategiasuunnitelmaa 2007-2013 sekä Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmaa 2007-2013.
- Hanke on paikallislähtöinen ja kohderyhmän edustaja/t mukana hankkeen suunnittelussa
- Hanke on Leader- periaatteiden mukainen
- Hankkeella on jatkuvuutta
- Hankkeen tulos on laajemmin hyödynnettävissä

3.3 Henkilöresurssit

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman rahoituskehiksestä haetaan aktivointihanketta, jolla on tarkoitus mahdollistaa Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman käynnistyminen ja käytännön toteutus. Hankkeeseen palkataan hyvän kalatalousalan asiantuntemuksen ja yritystoiminnan tuntemuksen omaava aktivaattori, jonka tehtäviin kuuluu tiedottaminen ja alueen toimijoiden aktivointi, hankeaihioiden ja -kokonaisuuksien tunnistaminen, hankeneuvonta ja sopivan rahoituslähteen etsiminen yhdessä hakijan kanssa sekä sidosryhmäyhteistyö. Lisäksi hän toimii mm. Kalajaoston esittelijänä ja sihteerinä ja järjestää pienimuotoista täsmäkoulutusta kalatalousohjelman kohderyhmälle (esim. hanke-, verkostoitumis-, laatu-koulutusta) sekä vastaa yhdessä Piällysmies ry:n hallituksen ja toiminnanjohtajan kanssa ohjelman taloudesta. Aktivaattori osallistuu Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman toteuttamista edistäviin tilaisuuksiin, koulutuksiin ja opintomatkoille sekä Suomen kalatalousryhmien verkoston toimintaan. Aktivointihankkeen hakijana voi olla mikä tahansa Itä-Suomen kalatalousryhmään kuuluva Leader-ryhmä.

Kaikki Itä-Suomen 11 Leader-ryhmää tiedottavat Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman tarjoamista mahdollisuuksista samoin kuin muistakin rahoituslähteistä oman työnsä ohessa. Leader-rahoituksen piiriin tulevat ”kalahankkeet” valmistellaan ja käsitellään myös osana normaalia Leader-toimintaa.

Taulukko 5 Hallintomalli ja tehtävät

	Tehtävät
Etelä-Savon TE-keskus	<ul style="list-style-type: none"> • hakemusten vastaanotto (diarointi=hanke tulee vireille) • lausuntopyyntö Itä-Suomen kalatalousryhmälle • hankkeen laillisuustarkastus • rahoituspäätöksen teko • maksatushakemusten käsittely ja avustuksen maksaminen
Kalajaosto <ul style="list-style-type: none"> • 16 jäsentä + 8 varajäsentä • Piällysmies ry:n edustaja • aktivaattori esittelijä/sihtööri	<ul style="list-style-type: none"> • tiedotus- ja aktivointi toiminta-alueella • toiminnan suunnittelu • hankeaihioiden tunnistaminen • Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelmaa parhaiten toteuttavien hankkeiden valinta (tarkoituksenmukaisuusharkinta) -> esitys Piällysmies ry:n hallitukselle • hankkeiden seuranta • raporttien valmistelu

Aktivaattori	<ul style="list-style-type: none"> • tiedotus-, aktivointi ja neuvonta toiminta-alueella • tiedotus- ja neuvontamateriaalin teko/hankinta (nettisivut) • Kalajaoston sihteerin ja esittelijän tehtävät • kalatalousohjelman hallinto, talous ja raportointi • sidosryhmäyhteistyö
Piällysmies ry	<ul style="list-style-type: none"> • kalatalousohjelman hallinnointi (raportit, muutoksenhaku) • hankelausunnot TE-keskukselle • kuntarahan hakeminen, laskutus, käytön seuranta, tilitykset muille Leader-ryhmille • Leader-ryhmien Seurantakokousten valmistelu
Hankkeiden toteuttajat	<ul style="list-style-type: none"> • hankkeiden suunnittelu • hankkeiden toteutus
Hyödynsaajat	<ul style="list-style-type: none"> • kalastajat, kalankasvattajat ja -jalostajat • kalastusmatkailuyrittäjät • yrittäjien yhteenliittymät

4 VISIO ITÄ-SUOMEN KALATALOUDESTA 2013

Itä-Suomi tunnetaan ja tunnustetaan vahvana sisävesikalastuksen ja kalastusmatkailun seutuna, jossa hyödynnetään monipuolisesti uusia tekniikoita, teknologiaa ja tutkimustietoa. Alueen kalatalous-toimijoiden osaamisen taso on korkea ja yhteistyö toimijoiden välillä on tiivistä sekä paikallis- että aluetasolla. Alan imago on parantunut ja alan kokevat houkuttelevana niin uudet yrittäjät kuin työntekijätkin.

5 STRATEGIAN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminnan tavoitteena on kehittää alan vahvuuksia, hyödyntää olemassa olevat mahdollisuudet nykyistä paremmin sekä puuttua alan heikkouksiin ja uhkatekijöihin. Ohjelman painopistealueet on valittu Itä-Suomen kalatalousalan yrittäjille ja muille toimijoille syksyn 2007 aikana järjestettyjen tilaisuuksien ja käytyjen keskustelujen pohjalta. Lisäksi kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämiseen liittyvää kartoitustyötä tehtiin laajasti jo paikallisten toimintaryhmien kehittämisohjelmien laadinnan yhteydessä. Painopisteiden valinnassa on tehty yhteistyötä myös alan asiantuntijoiden kanssa. Seuraavassa on kuvattu ohjelman painopistealueet sekä jokaisen painopistealueen tavoitteet koko ohjelmakaudelle 2008 - 2013.

5.1 Kalastusmatkailu

Kalastusmatkailu on yksi Itä-Suomen kasvavan matkailutoimialan potentiaalisimmista kehittämis-kohteista. Kalastusmatkailupalvelut kiinnostavat ulkomaisia, erityisesti venäläisiä turisteja, ja tällä hetkellä kysyntää on enemmän kuin tarjontaa. Runsaat ja monipuoliset vesistöt, hyvät kalakannat sekä venäläisten turistien jatkuvasti kasvava määrä Itä-Suomessa mahdollistavat monenlaisten kalastusmatkailutuotteiden kehittämisen. Ohjelmaan sisältyy myös mahdolliset tutustumis- ja verkostoitumismatkat ulkomaille.

Tuettavat toimenpiteet
Kalastusmatkailuun liittyvä infran suunnittelu ja kehittäminen
Kalastusmatkailuun liittyvät kalustoinvestoinnit (kalastusvälineet, turvallisuusvarusteet ym.)
Ohjelmalvelutuotteiden kehittäminen ja testaus, erityisesti ulkomaisille turisteille soveltuvien tuotteiden kehittäminen
Markkinointiyhteistyön kehittäminen ja markkinointimateriaali, erityisesti ulkomaille suunnatun markkinoinnin kehittäminen
Kalastusta harjoittavien yritysten toiminnan laajentaminen kalastusmatkailuun

Tavoitteet	Mittarit
Uudet yritykset (kpl)	8
Olemassa olevien yritysten toteuttamat investoinnit (kpl)	8
Uudet työpaikat (htv)	5
Säilytetyt työpaikat (htv)	15
Uudet kalastusmatkailutuotteet (kpl)	10

5.2 Yhteistyö ja verkostoituminen

Yhteistyön ja verkostoitumisen merkitys korostuu entisestään kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämisessä tulevaisuudessa. Laadukkaiden tuotteiden ympärivuotinen tarjonta ja uusien tuotteiden kehittäminen vaatii koko ketjun saumatonta yhteistyötä. Verkostoitumisen kehittämiseen täytyy saada sitoutettua niin kalan viljely, kalastus, kuljetus, säilytys, jatkojalostus, markkinointi kuin myyntikin. Jokaisen ketjun osan kehittäminen on tärkeää rakennettaessa kalatalouden ja kalastusmatkailun itäsuomalaista menestysbrändiä. Lisäksi tarvitaan yhteistyötä kalastusalueiden omistajien, osakaskuntien, alan tutkijoiden ja asiantuntijaorganisaatioiden, alan järjestöjen sekä kalastusmatkailuyritysten kanssa. Yhteistyökumppaneita etsitään myös oman alueen ulkopuolelta niin kotimaisista kuin ulkomaisistakin toimijoista.

Tuettavat toimenpiteet
Paikallisten, alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen rakentaminen
Yhteistyö elinkeinon ja tutkimuksen välillä (uuden tietotaidon hyödyntäminen ja tutkimushankkeet)
Yhteismarkkinoinnin suunnittelu ja kehittäminen
Yhteistyön kehittäminen elinkeinon, kalastusalueiden omistajien sekä alan vapaaehtoistoimijoiden välillä
Kalastusmatkailuyritysten ja muiden alan toimijoiden yhteistyön ja verkostoitumisen kehittäminen
Uusien ideoiden ja toimintamallien hakeminen kansallisesti ja kansainvälisesti, benchmarking, hyvien käytäntöjen levittäminen
Yhteistyö Suomen muiden kalatalousryhmien kanssa
Yhteisostot

Tavoitteet	Mittarit
Uudet yhteenliittymät / verkostot (kpl)	8
Tutkimushankkeet (kpl)	4
Alan yrittäjien yhteiset markkinointitoimenpiteet (kpl)	10
Käyttöön otetut uudet toimintamallit (kpl)	5
Syntyneet uudet kansainväliset verkostot (kpl)	2

5.3 Toimijoiden osaamisen kehittäminen

Kilpailukykyisen yritystoiminnan pyörittäminen ja ennen kaikkea toiminnan kehittäminen vaatii nykyisin yhä enemmän osaamista. Tavoitteena on kehittää kalatalousalaa entistä ammattimaisempaan ja kokopäiväisempään suuntaan niin että se entistä harvemmin olisi elämäntapa- tai harrastajayrittäjyyttä. Perusosaamisen (esim. kalankasvatus, kalastus tai jalostus) lisäksi tarvitaan monipuolista osaamista mm. liiketoiminnan suunnittelusta, laadunhallinnasta, tuotekehityksestä ja markkinoinnista sekä kykyä toimia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Jos alalla halutaan pärjätä ja kehittää kannattavuutta, entisten kilpailijoiden on yhdistettävä voimansa. Kalatalousalalla on lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota nuorten saamisesta mukaan alalle esim. oppisopimuskoulutustyyppisen mestari-kisälli toiminnan avulla. Alan konkarien tietotaito siirretään uusille sukupolville. Kalatalousalan yrittäjien lisäksi on tärkeää kouluttaa myös alan kehittymiseen vahvasti vaikuttavia sidosryhmiä. Vuorovaikutuksen tulee parantaa kalatalouden elinkeinoa.

Tuettavat toimenpiteet
Laatukoulutus ja laatusertifiointi
Miten luodaan verkostoja ja miten niissä toimitaan? Yhteistyön kehittämiseen ja verkostojen luomiseen liittyvä koulutus
Alan yrittäjien yrittäjävalmiuksien parantaminen (liiketoiminnan suunnittelu, tuotteistus, markkinointi, jatkojalostus, ym.)
Alan yritystoiminnan jatkuvuuden edistäminen, uusien yrittäjien ja erityisesti nuorten rekrytointi mukaan alalle
Alalla jo olevan koulutuksen kehittäminen ja markkinointi

Tavoitteet	Mittarit
Järjestetyt koulutukset (kpl)	15
Koulutuksiin osallistuneet (hlöä)	100
Oppilastyöpäivät (kpl)	300
Uudet koulutusmallit (kpl)	4

5.4 Kaikille painopistealueille yhteiset toimenpiteet

Edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi kaikissa painopistealueissa voidaan tukea:

Tuettavat toimenpiteet
Erityyppisten kartoitusten, selvitysten ja suunnitelmien laatiminen ja teettäminen tarpeellisista, alan kehittämisen kannalta tärkeistä asioista
Uusien ja innovatiivisten kokeilujen toteuttaminen
Hyvien käytäntöjen levittäminen
Alan yrittäjille ja muille toimijoille sekä kuluttajille suunnattu tiedotus ja aktivointi

Kaikille painopisteille yhteiset tavoitteet:

Tavoitteet	Mittarit
Itä-Suomen kalatalousryhmän alueelle saadun kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämis- ja investointituen määrä (€)	Tavoitteena kasvattaa saadun tuen määrää 60 %:lla nykyisestä tasosta
Itä-Suomen kalatalousryhmälle tulleiden kalatalouteen ja kalastusmatkailuun liittyvien rahoitushakemusten määrä (kpl)	10 hakemusta
Kalatalous- ja kalastusmatkailuyrityksille ja muille alan toimijoille järjestetyt tiedotus- ja aktivointitilaisuudet (kpl) sekä niihin osallistuneet henkilöt (hlö)	10 tilaisuutta, yht. 20 osallistujaa, joista miehiä 15 ja naisia 5

Kaikissa toimenpiteissä mahdollisia rahoituksen hakijoita ovat mm. yksittäiset yritykset ja yritykset, koulutus-, kehittämis- ja tutkimusorganisaatiot, elinkeinoyhtiöt, Itä-Suomen alueella toimivat Leader-ryhmät, Itä-Suomen kalatalousryhmä, yrittäjähdistykset, matkailuyhdistykset sekä muut alan järjestöt.

6 BUDJETTI

6.1 Kustannusarvio

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminnan kustannusarvio on laadittu ohjelman toteuttamiseksi suunniteltujen toimenpiteiden pohjalta. Taulukossa 6 on esitetty kustannusten jakautuminen eri painopistealueisiin sekä kunkin painopistealueen suhteellinen osuus kokonaiskustannuksista. Taulukossa 7 taas on esitetty Itä-Suomen kalatalousryhmän hallinnoinnista aiheutuvat kustannukset. Hallinnon kustannukset ovat varsin kohtuulliset, mutta suuren alueen ja pitkien välimatkojen takia etenkin matkakustannusten osuus nousee varsin suureksi. Kuntarahaosuus käytetään kokonaisuudessaan ohjelman hallinnoijalle Piällysmies ry:lle ja muille Itä-Suomen Leader-ryhmille ohjelman toteuttamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen.

Taulukko 6 Itä-Suomen kalatalousryhmän julkisen rahoituksen suuntaa-antava vuosittainen jakautuminen ohjelmassa valittuihin painopistealueisiin.

Painopistealue	€ / vuosi	€ / ohjelmakausi 2008-2013	%
Osaamisen kehittäminen	80 000	480 000	36
Yhteistyö ja verkostoituminen	70 000	420 000	31,5
Kalastusmatkailu	50 000	300 000	22,5
Hallinto	22 250	133 500	10
Yhteensä	222 250	1 333 500	100

Taulukko 7 Itä-Suomen kalatalousryhmän hallinnon kustannusarvio 2008 – 2013

Kustannusarvio 17.9.2008 - 31.12.2013	€
Palkkakulut (Itä-Suomen Leader-ryhmien henkilöstö käytämä työaika Itä-Suomen kalatalousohjelman hallintoon)	85 000
Ostopalvelut ja palkkiot	10 000
Vuokrat	5 000
Kotimaan matkakulut	24 000
Muut kustannukset	9 000
Yhteensä	133 000

Rahoitussuunnitelma	€
Itä-Suomen kalatalousohjelma-alueen kunnat 100 %	133 000

6.2 Rahoitussuunnitelma

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminnan rahoitus (taulukko 8) koostuu Euroopan kalatalousrahas-
ton ja toiminta-alueen kuntien rahoituksesta sekä hankkeissa mukana olevien tahojen yksityisrahoi-
tuksesta. Yksityistä rahoitusta kertyy erityisesti rahoitettavista investoinneista sekä koulutuksista.
Vaadittava kuntarahoitus on tarkoitus koota alueen maakuntaliitoilta tai kuntayhtymiltä. Asiasta on
alustavasti keskusteltu kaikkien mukana olevien maakuntien maakuntaliittojen kanssa sekä osassa
aluetta kuntayhtymien kanssa ja asiaan on suhtauduttu hyvin myönteisesti. Virallisia päätöksiä kun-
tarahan maksamisesta ei kuitenkaan ole tehty, ja asian valmistelua on tarkoitus jatkaa. Pohjois-
Savossa ja Pohjois-Karjalassa asiaa neuvotellaan maakuntaliittojen kanssa ja Etelä-Savossa kun-
tayhtymien kanssa. Kaikissa neuvotteluissa kanta on ollut positiivinen ja lopulliset kannat saadaan
hyväksymispäätöksen jälkeen.

Kuntarahoituksen jakoperuste: Rahoitus jaetaan maakunnissa toimivien kalatalousyrittäjien sekä
kalanviljelijöiden ja kalanjalostajien lukumäärien suhteessa. Piällysmies ry laskuttaa kuntarahan
vuosittain könttäsuumana ja se käytetään kokonaisuudessaan ohjelman hallintoon. Ohjelman to-
teuttamisen turvaamiseksi haetaan rahoitus erilliselle kolmivuotiselle aktivointihankkeelle, jonka
vetäjäksi palkataan päätoiminen aktivaattori. Hankkeen jälkeen arvioidaan jatkohankkeen tarve.

Taulukko 8 Itä-Suomen kalatalousryhmän rahoitussuunnitelma 2008 - 2013

Rahoituslähde	Rahoitus (€)	Osuus rahoituksesta (%)
EKTR	1 200 000	70
Kuntaraha	133 000	10
Julkinen rahoitus yhteensä	1 333 000	80
Yksityinen rahoitus (indikatiivinen)	332 000	20
Yhteensä	1 665 000	100

7 TOIMENPITEIDEN YHTEENSOVITUS MUIHIN EU-OSARAOHITTEISIIN STRATEGIOIHIN JA OHJELMIIN SEKÄ KALATALOUDEN STRATEGIOIHIN

Ohjelma-alueella on useita keskeisiä EU-osarahoitteisia ohjelmia ml. Leader-ryhmien omat toimintaohjelmat 2007 – 2013 (11 kpl), joiden osalta yhteensovitus on toteutettu suoraan ohjelman laadintaprosessin yhteydessä. Näiden lisäksi yhteensovitus on suoritettu seuraavien ohjelmien ja strategioiden osalta:

- Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma
- Suomen elinkeinokalatalouden strategiasuunnitelma 2007 - 2013
- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007-2013
- alueelliset maaseutuohjelmat (TE-keskukset)
- Itä-Suomen EAKR-toimenpideohjelma (Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan osalta)
- Etelä-Suomen kilpailukyky- ja työllisyysohjelma 2007 – 2013 (Etelä-Karjalan osalta)
- Manner-Suomen ESR-ohjelma
- maakuntaohjelmat (maakuntaliitot)

Päällekkäisyyksien välttäminen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007 – 2013 kanssa tapahtuu luontevasti Leader-toiminnan ollessa osa alueellisia maaseutuohjelmia ja sitä kautta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa.

Ohjelma on laadittu toiminta-alueen paikallisten lähtökohtien, vahvuuksien ja eri toimijoiden näkemysten pohjalta. Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelma tukee em. ohjelmien ja strategioiden toteutusta ja täydentää omilla toimenpiteillään elinkeinokalatalouden laajempien tavoitteiden saavuttamista. Ohjelman laadinnassa on lisäksi huomioitu elinkeinokalatalouden kehittämisestä annetut EU- ja kansalliset säädökset sekä MMM:n kalatalousryhmiä koskevan haun ohjeistus. Ohjelma on laadittu erityisesti täydentämään jo olemassa olevaa ”kehittämisklusteria”, mutta myös tuottamaan lisäarvoa avaamalla uudentyyppisiä mahdollisuuksia ja toimintamalleja elinkeinokalatalouden harjoittajille ja kehittäjille.

7.1 Yhteistyö ja työnjako elinkeinokalatalouden eri kehittämis- ja rahoittajatoimijoiden kesken

Toimenpidetasolla keskusteluja yhteensovituksesta on käyty kaikkien alueen keskeisimpien elinkeinokalatalouden kehittämisestä ja rahoituksesta vastaavien toimijoiden kanssa. Valmisteluprosessin yhteydessä keskusteluja alueen tarpeista ja nykytilanteesta sekä mahdollisuuksista, tavoitteista ja toteutuksesta on käyty laajasti eri toimija- ja viranomaistahojen kanssa kaikissa maakunnissa:

- yrittäjät ja muut vastaavat toimijat (suorat keskustelut, järjestetyt tilaisuudet)
- viranomaistahot (maakuntaliitot, TE-keskukset, kunnat/seudulliset kehittämissyhtiöt)
- eri asiantuntijatahot (mm. Kalatietokeskus, ProAgrian ProKala, Etelä-Karjalan Kalatalousyhdistys).

Leader-ryhmät ovat lisäksi huomioineet ohjelman valmistelun jo omien toimintaohjelmiensa valmisteluprosessien yhteydessä ja keskustelleet mahdollisuudesta järjestämässään kansalais- ja yrittäjätilaisuuksissa.

Työnjaosta eri rahoittajaviranomaisten välillä sovitaan tarkemmin ryhmien valinnan jälkeen. Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman toimiessa täydentävänä rahoitusvälineenä eri ohjelmien välillä on perusteltua, että sen kautta rahoitusta kohdennetaan pääsääntöisesti pieniin ja paikal-

lislähtöisiin hankkeisiin. Hankekohtaisesti sopivin rahoituslähde neuvotellaan tapauskohtaisesti eri rahoittajien välisissä neuvotteluissa.

Seudullisten yrityspalveluorganisaatioiden sekä kuntien elinkeinopalvelujen osalta rakennetaan yhteistyöverkosto, joka toimii kentällä yrittäjien ja toimijoiden tukena sekä neuvoa ja opastaa hankkeiden suunnitteluun liittyvissä asioissa. Tätä verkostoa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös tiedotus- ja aktivointityössä, mikä säästää ohjelman hallinnollisia resursseja. Jokaisesta toiminta-alueen TE-keskuksesta verkoston toimintaan osallistuu myös erikseen nimettävä yhdyshenkilö, jonka kautta varmistetaan verkostolle myös yritysrahoitukseen liittyvä asiantuntemus. Verkostojen rakentamisessa hyödynnetään myös jo olemassa olevia Leader-ryhmien elinkeinojen kehittämiseen liittyviä verkostoja ja toimintamalleja.

Käytännössä ohjelman toteutuksen työnjako sovitaan alueellisten TE-keskusten kanssa kalatalousrahastolain edellyttämällä tavalla, jolloin kalatalousryhmän rooli on ennen kaikkea paikallistason tiedotus- ja aktivointityössä, hankkeiden suunnittelun ohjauksessa ja toimijoiden yhteistyön edistämässä. Näiden lisäksi ryhmä osallistuu elinkeinokalatalouden kehittämistyöhön yhteistyössä muiden kehittämisorganisaatioiden kanssa sekä suorittaa hankkeiden tarkoituksenmukaisuusharkinnan.

Ohjelma toimii myös yhtenä linkkinä ruohonjuuritason toimijoiden ja eri kehittämisorganisaatioiden välillä, mikä lisää toimijoiden aktiivisuutta ja yhteistyötä. Toteutettavat toimenpiteet ovat aidosti tarpeellisia ja keskustelu eri rahoittajien välillä luontevaa. Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisohjelman kautta tämä heijastuu myös muista lähteistä rahoitettaviin hankkeisiin, jolloin hankkeiden vaikuttavuus kasvaa kaikilla tasoilla. Vastaavasti kalatalousryhmien kautta kalatalouden kehittämistä voidaan paremmin myös ohjata laajempien tavoitteiden mukaisesti, kun toteutettaviin hankkeisiin voidaan helpommin vaikuttaa jo niiden suunnitteluvaiheessa. Toimintamallin kautta laajemmat tavoitteet voidaan toteuttaa tehokkaammin myös paikallistasolla. Lisäksi kalatalousryhmässä toimiminen parantaa mukana olevien Leader -ryhmien mahdollisuuksia maaseudun kehittämisessä.

8 OHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Seuranta ja ohjelman toteutuksen arviointi on olennainen osa hanketyötä. Leader-ryhmien Seurantakokous ja Kalajaosto seuraavat asetettujen tavoitteiden toteutumista ja tekevät tarvittaessa Piällysmies ry:n hallitukselle (ja edelleen Etelä-Savon TE-keskukseen) esityksen toiminnan uudelleensuuntaamisesta. Itsearviointia varten hankkeille laaditaan palautelomake, joka pyydetään täyttämään hankkeen loppuraportoinnin yhteydessä. Sama palautekysely teetetään myös Itä-Suomen Leader-ryhmien kalataloussektorin hankkeille.

Maa- ja metsätalousministeriö arvioi kaikkien Suomen kalatalousryhmien toimintaa ja tuloksia ainakin vuonna 2011, jolloin MMM tekee väliarvioinnin Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmasta 2007-2013.

Itä-Suomen kalatalousryhmä
Kalastusrekisteritietoja vuodelta 2007

	Ammattikalastajat (toimeentulosta väh. 30%)	Kasvattajat ja jalostajat	Yhteensä	Muut kalastus- rekisterissä olevat
--	---	------------------------------	----------	---------------------------------------

Etelä-Karjala	10	9	19	8
Imatra		3	3	1
Joutseno		1	1	
Lappeenranta	1	1	2	
Luumäki		1	1	
Parikkala	6	1	7	4
Ruokolahti			0	2
Savitaipale	1	1	2	
Taipalsaari	2		2	1
Ylämaa		1	1	

Etelä-Savo	48	78	126	38
Enonkoski		11	11	
Heinävesi			0	2
Hirvensalmi	3	3	6	3
Joroinen		1	1	
Juva		4	4	
Jäppilä	1		1	
Kangasniemi	2	4	6	
Kerimäki	16	1	17	5
Lohilahti		1	1	
Mikkeli		6	6	
Mäntyharju		1	1	
Pertunmaa		2	2	
Pieksämäki		21	21	
Punkaharju	7	5	12	9
Puumala	1	3	4	5
Rantasalmi	3	3	6	
Ristiina		2	2	1
Savonlinna	11	5	16	12
Savonranta	2	1	3	
Sulkava	2	4	6	1

	Ammattikalastajat (toimeentulosta väh. 30%)	Kasvattajat ja jalostajat	Yhteensä	Muut kalastus- rekisterissä olevat
--	---	------------------------------	----------	---------------------------------------

Pohjois-Karjala	33	23	56	16
Ilomantsi	3	1	4	
Joensuu	1	1	2	1
Juuka	4	2	6	2
Kesälahti	8	1	9	2
Kitee	1	1	2	3
Kontiolahti	2	6	8	
Lieksa	5	2	7	1
Liperi	2	2	4	2
Nurmes	5	3	8	1
Outokumpu		1	1	
Polvijärvi	1		1	
Pyhäselkä		2	2	2
Tohmajärvi	1	1	2	2

Pohjois-Savo	33	35	68	35
Iisalmi	1	1	2	1
Kaavi		1	1	1
Karttula		2	2	2
Keitele	2		2	
Kiuruvesi		1	1	1
Kuopio	12	13	25	13
Lapinlahti	1	1	2	1
Leppävirta		1	1	1
Maaninka		2	2	2
Nilsia			0	
Pielavesi	2	1	3	1
Rautalampi	3	3	6	3
Siilinjärvi	1	1	2	1
Sonkajärvi		1	1	1
Sukeva		1	1	1
Suonenjoki	1	1	2	1
Tervo		1	1	1
Tuusniemi	2	2	4	2
Varkaus		1	1	1
Vesanto	8		8	
Vieremä		1	1	1

Kaikki yhteensä	124	145	269	97
------------------------	-----	-----	------------	----